

Kjøbenhavnsposten.

15de Aarg.

Tirsdagen d. 12. October 1841.

Nr. 280.

Om Konstakademiet og dets Historie.

Det Tidssrum, hvori de skjønne Konster, navnlig Sculptur og Maleri, have blomstret i Danmark, er meget fort. Det findes her en betydelig Mængde af Billedhugger-værker fra Middelalderen, adspredte rundtom i Kirkerne, f. Ex. i Ribe, Næsby og Marhuus Domkirker, den gamle Kirke i Horsens, saavel som paa Herregårde og Slotte, hvoraf enkelte give Beviser for en ret god Stil i Opfatning og undertiden ogsaa i Composition, men disse ere enten forsvundne fra Tydssland, hvor Træskærerne allerede dengang havde naæt et temmeligt højt Udvitlingspunkt, eller i alt Fald udførte her i Landet af fremmede Mestere. Omrent paa samme Tid de ved langvarige Krigs og indbyrdes Uroligheder undertrykte Konster atter opblomstrede i det øvrige Europa, begyndte man, mere af en vis Lyst til Efterligning, der synes at være den danske Nation egen, end som Følge af en virkelig dyb Sands, at arbeide for deres Opkomst her i Landet. Frederik den Femte bestemte ved Fundatsen af 31ste Marts 1754, at Charlottenborg skulde indrettes til et Akademi for de bildende Konster. Man saae fra Italien Akademiernes Gavnighed beviist gennem flere Aarhundreder, de havde tænt til Mester for lignende Stiftelser i Frankrig, der fra Efterligning omsider tildeels overgik dem. Danmark fandt ikke være ringere; det fik da ogsaa et Akademi, indkaldte under Oberst Gigetweds Directorat fremmede Konstnere, som Vilo, Jardin, Le Clerk o. s., der med saa Undtagelser vare udvilede til at overtage en saadan Stiftelses Bestyrelse, og enten virkede til Skade for dens Opkomst, eller aldeles Intet. Det vilde blive for vidtloftigt her, at specificere alle disse Smaafolk i Konsten, der fulgte efter. Det vilde ogsaa være Synd, at falde Navne, der ere forglemte og udslættede overalt, undtagen i Akademiets Deliberations-protocoller og Udgiftsposter, hvor deres store Lønninger saae optegnede, frem af den uafbrudte Ro, hvori de saalænge have hvilet. Nok er det, at Konsten blomstrede her som en lille bly Fioli, beskedent og aldeles ubekjendt for Mængden, indtil den franske Billedhugger Joseph Saly, overtog Akademiets Bestyrelse. Trods de allerede ansatte Læreres Uduelighed, Stiftelsens mangfoldige Ufuldkommeheder og Mangl paa Værker, der funde ejene til Studium, virkede han i det Hele taget meget

heldig til Gavn for Konsten, ikke blot derved, at han lagde den første Grund til Antiksamlingen, som ogsaa til Bibliotheket, men han bibragte sine Elever — blandt hvilke vi især udhæve Andreas Weidenhaupt — en bedre Sands for det Reelle og egenlige Skjonne. De gode Folger af hans Virksomhed viste sig ogsaa snart. Antallet af dem, der helligede sig den høiere Konst, tiltog; Haandværkere, for hvilke Tegning var uundværlig, havde nu Leilighed til at forstørre sig Kundskaber, der hidtil savnedes og som senere blev af saa stor og gavnlig Indflydelse i deres practiske Liv. Men Saly holdt det ikke længe ud her i Danmark. Misundelse, Konstnrid og Tilsidesættelse bragte ham til at nedlægge sin Post, for atter at vende tilbage til Frankrig. Senere var Widewelt, Jucl, den gemytlige, forurettede Poulsen, Abildgaard, — hvis Værd som selvfrembringende Konstner endnu vor Tid maafee bedømmer med større Forkærighed end Esterkommerne ville gjøre — og endelig Lorenzen, Konstnere, dannede paa Akademiet, der tildroge sig meer eller mindre Opmærksomhed. Disse Mænd bibragte baade ved deres Bestyrelse og fornemmelig ved deres Arbeider Publikum en større Sands for den Konst, de dyrkede, og hævede den fra det intetliggende Standpunkt, den i en lang Tid havde indtaget. Albert Thorvaldsen gjorde imidlertid den første store Epoche i den danske Konsthistorie. Med ham opgik en Sol, som ingen Nat vil være lang og mørk nok til at lade Efterverdenen glemme. Men Konstakademiet dannede ikke Thorvaldsen, det gjorde Italien. Hans første Arbeider her vare ubetydelige og uden Præg af den stabende, gigantiske Kraft, der hviler over de senere Frembringelser. Det ligger imidlertid indenfor denne Aarifels Plan at give noget Afrids af Thorvaldsens Konstnerliv, hvilket allerede maa antages at være tilstrækkeligt bekjendt.

At Thorvaldsens Fremtræden og det Fuldkommenhedstrin, hvortil han bragte Konsten, maatte have vigtige Folger for dem, der studerede paa Akademiet, er indlysende. Han rensede ikke alene Sculpturen for de Misgreb, hvormed den hidtil havde været forenet, men gav tillige den yngre Konstner næsten i enhver Genre en Rettesnor, en Leilighed til at samle Frugter af hans Bestræbeler, en luttret forstået Sands for det Simple, Store og Øphøjede, som blev greben og benyttet med Euthusiasme. Saaledes har den geniale Bissen, sjældt enhver af hans Productioner, baade i deres Compositions-

Rigdom og Udførelse fremstaae med nødvendig Selvstændighed, bestandig været en Tilhænger af denne Fremstilningsmaade.

Akademiet var nu efterhaanden, baade ved Overhofmarskal M. G. Moltkes Legat og ved dets eget oprindelige Fond, i Stand til at foretage betydelige Forbeindringer og Udvidelser i dets Skoler, ligesom ogsaa Undervisningen i det Hele taget og in specie Architekturen ved Prof. Hetschs utrættelige Bestrebelser undergik hensigtsvarende og gavnlige Forandringer, og hævedes fra det maadelige og intetligende Standpunkt, den havde indtaget under Conferentsraad Hansens Bestyrelse. Saaledes ere vi da nu komne til at omtale Nutiden. Unegteligt er det, at mange og dygtige Konstnere der have modtaget et Grundlag for en fremtidig Udvikling, en opvakt Sands for det Rette og Skjonne, og overhovedet Kundskaber, som et forsat Studium i Udlandet uddannede paa den hæderligste Maade, og mere synes der ikke med Grund at kunne fordres af noget Akademii; men mærkeligt bliver det dog, at medens de fleste andre offenslige Stiftelser i vor Tid ere gjorte til Gjenstand for grundige skriftlige Discussioner, der have bidraget til at afhjælpe deres Mangler og Ufuldkommenheder, er Alt, hvad der angaaer Konstakademiet, bestandig indhyllet i et Mørke, i en Taushed, der enten kunde antages at være et Beviis paa dets Fortræffelighed, eller ogsaa at hidrøre fra et fuldkomment Ubeskendtskab med dets Forhold og indre Bestyrelse. Intet af Alt dette, har imidlertid været Grunden; men et Factum er, at denne vedvarende Taushed har bevirket en Slovhed og Lige-gyldighed i flere Grene af dets Bestyrelse, en Bedhængen i gamle Former og forældede Principer, som ikke kunne andet end virke til Hinder for dets Fuldkommenhed. Akademiets fornyede Fundats friver sig fra 28de Juli 1814, og er i mange Punkter saaledes affattet, at den aldeles ikke svarer til de Forandringer, der med Billighed funde gjøres af Nutiden — estersom der ligesaavel i Konsten som i enhver anden Videnskab gives en bestandig Fremadstriden — eller i alt saa ufuldstændig, at disse i hoi Grad funne negligeres, uden stricte talt at være overtraadte. Vel har Directionen forlængst indset Nigtigheden af denne Paastand, og desaarsag lovet et nyt og forbedret Regulativ, paa hvilket der allerede er arbeidet i 6 Aar, men hele Verden veed, hvor utilstrækkelige Øster ere, de erstatte ikke Dieblifiksets Mangler, og de væsenligste af disse vil jeg i Korthed tillade mig at udhæve.

Først indeholder da Akademiets Bibliothek en Mængde Ufuldkommenheder, der ofte have givet Anledning til grundede men uændsede Besværligheder. Efter Fundatsen paaligger det Secretairen, hvis han, som nu er Tilfældet, tillige er Bibliothekar, at have Opsyn med Udlaanet, deels vel ogsaa at hjælpe Eleverne tilrette med de Boger, de ønske at gjennemsee. Det hører imidlertid til

Sjældenhederne at træffe denne der de to Gange om Ugen Bibliotheket staaer aabent. I hans Sted er en af Besjentene fra den kgl. Bogsamling tilstede, der ikke hænder det Mindste til Bogerne, hvoraf den ubehagelige Omstændighed indtræffer, at Eleverne enten selv, naar de heldigvisse hjende Navn og Forfatter paa Værket, de ønske at benytte, maae opsoge det i et temmeligt stort og meget mangefuld Catalog, der ikke engang indeholder de senest tilkomne Boger, for at opgive Besjenten Löbenummeret, eller i ethvert andet Tilfælde aldeles renoncere paa det. Med Bogernes Udlaan er ogsaa forbundet Banskeligheder og mangehaande Betingelser. Kobberværker udlaanes aldeles ikke, Eleverne maae derimod gjen-nemsee og udfinde hvad de ønske i Bibliotheket, som i dets nuværende Forfatning er særdeles uordenligt, mangefuld og ubetydeligt i Forhold til de Midler, Stiftelsen har at disponere over. Det vilde være let at navngive flere manglende Forfattere, som vilde være til stor Gavn for den unge Konstner. Tildeels som en Følge heraf, ogsaa paa Grund af den meget simple Behandling, besøges Bogsamlingen ikke synderligt, hvilket muligt ogsaa kan udledes af den Mangel paa Lyst til intellectuel Dannelse, der finder Sted hos mange af Eleverne, noget jeg paa det Bestemteste mener, at Akademiet burde tage Hensyn til og saavidt muligt modarbeide. Thi til den unge Konstners Dannelse er det ingenlunde tilstrækkeligt, at der bibringes ham en vis Technik, eller en mehannisk Færdighed i at afduplicere; uoget om hvilket jeg senere skal tale. Konst og Videnskab ere Søstre, forskellige Grene af den samme Stamme, saa usie forbundne med hinanden, at der ikke kan gjores noget Fremskridt i den ene, uden at den anden meer eller mindre middelbart sporer Indflydelse deraf. Det er allerede tidligere sagt, at Enhver hvis Maal er at fremstille, burde være bekjendt med Digterne i et eller andet Sprog, for derved at faae Leilighed til at sammenligne, udvide og luttre egne Begreber og Ideer. Han bor ikke være ubeskjent med de Videnskaber, som forstørre Indsigts i den menneskelige Natur, som angaae Sæder, Characterer, Videnskaber og Tilboieligheder. Leonardo da Vinci, Correggio, Lafranco, Albano og Poussin var i Besiddelse af en betydelig Mængde Kundskaber, der havde en heldig Indvirkning paa deres Konst. Akademiet har vel gjort Noget i denne Hensigt, men utilstrækkeligt. Der forlanges, at enhver Elev, førend han concurrerer til Guldbmedaillen, skal have endeeel Forkundskaber i Konsthistorie, Anatomi og Geometri, til hvilke han unegteligt let kan komme, blot ved at høre de tre udmærkede Lærere, der i Forelæsninger gjen-nemgaae disse Discipliner. Men det er ikke sjeldent, at der under Prof. Ursins Timer kun indfinde sig to eller tre Tilhørere, eller at der kun vijes ringe Interesse for Prof. Hoyens Foredrag, uagtet den levende Begeistring og det blomstrende, populære Sprog, hvormed han omhandler ethvert Thema. Hvorvidt nu Akademiet kan an-

sees at være hensigtssvarende med dets Bestemmelse, under denne Ligegyldighed for Konstnernes aandige Dannelse, uagtet ingen Paragraph i Reglementet gør dem denne til Pligt, ligger vel klart for Alles Dine.

Til at undervise i Frank og Italienst var af Directionen tilforn bestillet en Lærer, som derfor oppebar Betaling for hver Time af omtrent 3 Mf. En saadan Undervisning, som uagtet den ikke sanctioneres af Reglementet, vistnok har været af gavnlig Indflydelse for flere Konstnere, ei blot naar de reiste, men selv medens de endnu studerede ved Akademiet, fordi derved aabnedes dem Lejlighed til at blive fortrolig med de berømte Forfattere, som have skrevet i disse Sprog. Desuagtet vare der i den senere Tid fun faa, som benyttede sig deraf, hvilket vel imidlertid mindre maa tilstrives Elevernes Utilboelighed for Sagen, end Undervisningen selvo. I de sidste to Aar er denne Undervisning ophort, først paa Grund af Lærerens Sygdom, og senere fordi Akademiet ikke fandt sig foranlediget til at indsette nogen Anden.

Før ikke at give denne Artikel en storre Udstrekning er jeg nødt til at forbigeae videre Omtale af flere mindre betydelige Mangler og Ufuldkommender, f. Ex. den slette Belysning, der især finder Sted i Modelskolen, det Uhensigtsmæssige i at Tegnere og Billedhuggerne maae arbeide efter en og samme Model; jeg vil blot endnu berøre een, der upaatvivlelig er af største Virkning paa den konstneriske Dannelse.

Efter de bestaaende Indretninger er Modelskolen den øverste Classe. I denne ledes Undervisningen, conform med Fundatsens §§ 40—41 af Professorerne selv, og for de bedste Arbeider der, tilsfjendes Medailler. Disse Arbeider bestaae i en udført Tegning eller et modelleret Basrelief efter en levende Model, hvorefter de (Arbeiderne) ved hvert Kvartals Slutning forelægges og bedømmes af Directionen. Naar man nu betunker, at der paa Clementarskolen undervises i at tegne efter opstillede Figurer af Træ; paa første Frihaandstegningsskole i at tegne enkelte Legemsdele som Hænder, Fodder osv., af en Gibbsfigur; paa anden Frihaandstegningsskole i at tegne Torsoer og Hoveder, og paa Gibbskolen endelig hele Gibbsfigurer, saa fremgaar deraf, at Eleven, naar han kommer paa Modelskolen, allerede maa have erhvervet sig en betydelig mechanisk Færdighed i at afduplicere en Figur, idet der paa denne Skole ikke indträffer nogen anden Forskjel, end den, som bevises ved en levende Models Bevegelighed og uvilkaarlige Forandring af Stilling. For denne mechaniske Færdighed, hvilken tilstrækkelig kan erhverves ved Flid og Øvelse, uden synderlig Forbindelse med Talent — skjondt jeg derfor meget vel ved, at den geniale Elev formaer at opfalte paa en rigere, betydningsfuldere og fuldstændigere Maade — tildeles lille og store Solvmedaille, medens der set ikke tages Hensyn til den højere Konsts Fordringer, hvad Compositionen angaaer, hvori dog først egenlig Aland og Genialitet maa gjøre sig gjeldende. Saaledes kan Eleven vinde den store Solvmedaille blot ved at afduplicere en hensigtsløs og store Solvmedaille, medens der set ikke tages Hensyn til den højere Konsts Fordringer, hvad Compositionen angaaer, hvori dog først egenlig Aland og Genialitet maa gjøre sig gjeldende. Det forekommer mig at vilde være langt overstiger hans Evner. Derfor see vi denne Mængde af saakaldte Konstnere paa Akademiet, der aldrig bringe det videre end til store Solvmedaille, og som blot forspilde deres egen Lykke ved Haab og Indbildninger som Fremtiden ikke kan opfylde, og optage Pladsen for mere Qualificerede. Det forekommer mig at vilde være langt hensigtsmæssigere, om man som Opgave for store Solvmedaille i Forening med en Tegning tillige fordrede en saavidt muligt udført Skizze over et opgivet Thema, hvilket baade øvede og viste enhver Elevs større eller mindre Kald til Konsten.

At Thorvaldsen tildeles erkjender og indseer disse Mangler, det vide vi med Bestemthed. Imidlertid er han ved sin lange Fraværelse deels blevet ubekjendt med flere af de Forhold, som finde Sted, deels er hans Tid anvendt paa vigtigere og mere lønnende Arbeider end Akademiets Reformer turde blive. I den nylig ansatte Prof. Bissen har Stiftelsen modtaget en Mand, ikke blot udmærket som Konstner, men tillige begavet med en Intellectuellitet, et klartskuende og fordomsfrigt Blif, der lover Konsten og dens Dyrkere en fortrækningsfuld Fremtid. Det er udelukkende paa ham den yngre Slægts Haab hviler.

B. G.

— Vi have i vort Gaarsnummer meddeelt Høiesteretsdommen i den mod Sirandingscommissionair, Procurator Rørbye af Justitien anlagte Sag; vi skulle idag meddele Sagens nærmere Omstændigheder, som i flere Henseender fortjene at komme til offentlig Kundskab. Ifølge Cancelliets Ordre var Procurator Rørbye sat under Tiltale for sit lovstridige Forhold med Hensyn til Indkøbet af en Obligation for Proprietair Hastrups Regning. Denne Obligation, der er dateret den 22de October 1816, lydende paa 5000 Rbd. og forsynet med en Paategning af 4de April 1821, hvorved Creditor, Niels Pedersen Krogh, quitterer for de ham ved Skifteslutningen i Debtors, J. F. M. Ndes, Opbudsho tilfaldne 912 Rbd. 16 s og derhos extraderer Obligationen til Skiftesvalteren til Udslettelse af Pantebogen — hvilken Udslettelse derefter fandt Sted — havde Tiltalte paataget sig at indkøbe for Hastrups Regning, hvormen han angiver at være anmodet af Hastrup, uden selv at have givet Ideen dertil, hvormod Hastrup forklarer, at Tiltalte lejlighedsvis foreslog ham Indkøbet af Obligationen, hvilken Hastrup vilde benytte som et Midde til at vinge Nde til at opfylde en indgaaet Forpligtelse. Tiltalte stod efter hans eget Sigende paa den Tid i den Formening, at Obligationen var gjeldende for det Restbelob, for hvilket Creditor ikke paa Skiftet var blevet fuldstændigt betalt, og i denne Formening iværksatte han det ham overdragne Indkøb af Obligationen, hvilket imidlertid ikke fik ved nogen Forhandling med Creditor, Niels Pedersen Krogh, hvorimod det udførtes paa den Maade, at Tiltalte, da en Sviger-søn af Creditor ved Navn Christen Christensen Moien havde indfundet sig hos ham, aftalte bemeldte Christen Moien Obligationen for 50 Rbd. og lod ham udstede den under Sagens fremlagde Declaration af 28de Octbr. 1835, hvorved Restfordringen efter Obligationen transporteres Proprietair Hastrup til Ejendom, og som er underskreven Niels Pedersen Kroghs Navn m. p. p., hvilket Tiltalte skrev, medens Christen Moien, der er uskrivkyndig, holdt paa Pennen. Dette Document blev tinglæst d. 5te Novbr. s. A., men under 10de Decbr. næstefter lod Niels Pedersen Krogh tinglæse en protest imod, at det gjordes noget Brug af Declarationen eller Transporten, hvilket han fraalagde sig enten selv at have udstedt eller at have tilladt nogen Anden paa sine Begne at udstede. Hvad der saaledes fornemmeligt lægges Tiltalte til Last, er, at han selv har forsynet Obligationen med en Paategning af 4de April 1821, der aldeles uberinget quitterer for Obligationens Indsrielse til Udslettelse af Pantebogen, og dog senere har foretaget Transactioner med samme Obligation, uagtet det saaledes maatte være ham bekjendt, at den Sag allerede var endeligt afgjort; dernæst at han har foregivet for Hastrup, at han har betalt 150 Rbd. for Obligationen, uagtet det er oplyst og af ham selv vedgaaet, at han kun har betalt 50 Rbd. for samme; fremdeles at han for Hastrup har baade fortjet Sagens sande Sammenhæng og tillige opbidset ham til at iværksætte de